

هشتمین رئیس جمهور

گروه سیاست: خبر شوکه کننده بود؛ ارتباط هلی کوپتر ابراهیم رئیسی و حسین امیرعبداللہیان که در ارتفاعات آذربایجان شرقی بودند، به یکباره قطع شد. به ساعتی نرسید که خبر از فرود دو هلی کوپتر همراه او منتشر شد و میزان احتمال سقوط آن را افزایش داد. کمتر از ۲۴ ساعت بعد، خبر قطعی شهادت او و همراهانش در رسانه‌ها منتشر شد. در همین راستا نگاهی به زندگی سیاسی رئیس دولت سیزدهم می‌اندازیم.

ابراهیم رئیسی از جمله چهره‌های اصولگرایی است که با توجه به حضورش در قوه قضائیه و تا پیش از ریاستش در این قوه، ترسیم جایگاه سیاسی او در معادلات سیاست داخلی و تصمیم‌گیری‌ها چندین امکان پذیر نبود اما وقتی در سال ۹۶ جمع قابل توجهی از تشکلهای اصولگرا پشت او به خاطر حضور او از ادامه رقابت در انتخابات ریاست جمهوری انصراف داد؛ کم‌کم به‌عنوان یک چهره سیاسی جایگاهش مشخص و قابل تعریف شد و اگر چه در آن دوره به موفقیت دست نیافت و در برابر حسن روحانی شکست خورد اما پس از آن در سال ۱۴۰۰ در رقابتی کمرمق و با مشارکت اندک به‌عنوان رئیس دولت سیزدهم روی کار آمد و سکان قوه مجریه را در دست گرفت. اگر به زندگی‌نامه رزومه کاری او پیش از حضور در این مقام نگاهی بیاندازیم او که متولد ۱۳۳۹ است، دروس حوزوی را در مشهد و قم گذرانده و پس از آن در مدرسه عالی شهید مطهری فقه و حقوق خصوصی خوانده است. او پس از پیروزی انقلاب به عنوان دادستان کرج و سپس همدان مشغول به کار شد و در سال ۶۴ جانشین دادستان تهران شده و به این شهر آمده است. تا سال ۶۸ درباره عملکرد اطلاعات جزئی است اما پس از آن از سوی محمد یزدی، رئیس وقت قوه قضائیه دادستان تهران می‌شود. پس از آن هم طی یک دهه از سال ۷۳ تا ۸۳ رئیس سازمان بازرسی کل کشور است که در زمان سیدمحمد هاشمی‌شاه‌رودی، به‌عنوان معاون اول قوه قضائیه شروع به فعالیت می‌کند و در این دوران به‌عنوان نماینده مجلس خبرگان نیز انتخاب می‌شود.

سال ۹۱ او به عنوان دادستان دادگاه ویژه روحانیت نیز فعالیت می‌کند و در سال ۹۴ او به تولیت آستان قدس از سوی رهبری منصوب می‌شود. به‌طور هم‌زمان او را در جایگاه دادستان کل کشور نیز می‌شناسیم و در سال ۹۶ به عضویت مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز در می‌آید. همان سال است که رئیسی به‌عنوان گزینه مورد نظر و مورد تایید جامعه روحانیت مبارز در انتخابات شرکت می‌کند؛ رئیسی بیش از یک‌سال پس از انتخابات ریاست جمهوری ۹۶ از سوی رهبری به عنوان هفتمین قوه قضائیه انتخاب می‌شود و تا انتخابات ۱۴۰۰ در این سمت می‌ماند.

در پی انتخابات ۱۴۰۰ او که دیگر حتی محمدباقر قالیباف را هم در جایگاه رقیب نداشت، به‌عنوان گزینه جامعه روحانیت مبارز و شورای ائتلاف نیروهای انقلاب (حامیان قالیباف) در انتخابات حضور پیدا کرد و در رقابتی نه‌چندان دشوار و البته بدون رقیب قدری از جریان مقابل پیروز انتخابات می‌شود. او از ۱۲ مرداد ۱۴۰۰ در مقام ریاست قوه مجریه قرار گرفت و کابینه خود را با معاون اولی محمد مخبر شکل می‌دهد. فارغ از بحث عملکرد او طی دوران حضورش در این جایگاه رکورد سفرهای استانی رئیس‌جمهورها را شکسته و حضورش در مناطق مختلف بارها مورد نقد و بررسی رسانه‌ها قرار گرفته است.

در پی همین سفرها، رئیسی در آخرین سفر استانی خود به آذربایجان شرقی که برای افتتاح «سد مرزی قیز قلعه‌سی» در آنجا حضور داشت، از وسیله نقلیه هلی‌کوپتر استفاده کرد که در مسیر بازگشت در «جنگل دیزمار» در محدوده عمومی بین ورزقان و جلفای استان آذربایجان شرقی دچار سانحه شد و در کنار برخی مسئولان استانی و وزیر امور خارجه دولت و خلبانان و محافظان به شهادت رسید.

جلسه فوق‌العاده سران قوا به میزبانی محمد مخبر، جانشین رئیس‌جمهور

نظر
سنجی

مقطع حساس

ارزیابی فعالان سیاسی از شرایط پس از شهادت سید ابراهیم رئیسی و اهمیت دوران ۵ روزه تا انتخاب رئیس‌جمهور جدید

نگهبان پیشنهاد شده است که بر این اساس، زمان ثبت نام داوطلبان هشتم خرداد ماه خواهد بود. البته این برگزاری زودهنگام انتخابات ریاست جمهوری چهاردهم، منجر به یک اتفاق دیگر خواهد شد. مجلس دوازدهم و دولت چهاردهم تقریباً به صورت هم‌زمان کار خود را آغاز خواهند کرد، چنانچه حسام‌الدین آشنا، مشاور حسن روحانی در ارتباط با این موضوع نوشته بود: «در سال ۱۴۰۳، بعد از ۴۳ سال، دوره مجلس و ریاست جمهوری هم‌زمان خواهد شد. این اصلاح زمانبندی، اگرچه ناخواسته، تأثیرات مهمی بر ساختار، فرایند و روند سیاست‌گذاری عمومی و هماهنگی قوا در جمهوری اسلامی ایران خواهد داشت.» اینکه وضعیت کشور طی این ۵ روز چگونه خواهد بود و سیاست داخلی ما به کدام سمت می‌رود هم میهن با طرح ۴ سوال نظر تحلیل‌گران سیاسی را جویا شد. جواد هروی (عضو شورای مرکزی و سخنگوی حزب اعتدال و توسعه)، مهدی شیرزاد (عضو شورای مرکزی حزب اتحاد ملت) و علی بیگدلی (عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی) کارشناس‌هایی بودند که به سوالات هم‌میهن پاسخ دادند.

دو قوه مقننه و قضائیه باید براساس اصل ۱۳۱ قانون اساسی کشور، مسئولیت کار را بر عهده گرفته تا کشور را آماده برگزاری چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری کند؛ موضوعی که روز گذشته هم مورد تأکید سخنگوی شورای نگهبان قرار گرفت. هادی طحان‌نظیف در گفت‌وگویی که با صد اوسیمیا انجام می‌داد، گفت: «اداره کشور با موافقت مقام معظم رهبری به‌عنوان معاون اول خواهد بود و اختیارات و مسئولیت‌های ریاست جمهوری با ایشان می‌باشد. همچنین شورایی متشکل از رئیس مجلس، رئیس قوه قضائیه و معاون اول رئیس‌جمهور تشکیل خواهد شد و باید ترتیبی اتخاذ کنند تا ظرف مدت ۵۰ روز انتخابات ریاست جمهوری برگزار شود. همه چیز بر مدار قانون پیگیری خواهد شد و طبق قانون اساسی هیچ خللی به وجود نخواهد آمد. براساس قانون اساسی دوره ریاست جمهوری چهارساله بوده و منتخب بعدی مردم برای دوره چهار ساله انتخاب خواهد شد.» همچنین سخنگوی ستاد انتخابات هم خبر داده بود: «هشتم تیرماه به‌عنوان روز برگزاری انتخابات چهاردهمین دوره ریاست جمهوری در این کلیات زمان‌بندی مبنا قرار گرفته و به شورای

گروه سیاسی: حادثه‌ای ناگهانی فضای سیاسی ایران را تحت تأثیر قرار داده است، پس از نزدیک به ۱۸ ساعت از انتشار اخبار ضد و نقیض، به صورت رسمی اعلام شد که در پی سقوط هلی‌کوپتر حامل رئیس‌جمهور سیزدهم، تمام سرنشین‌ها درگذشته‌اند تا ایران پس از نزدیک به ۴۳ سال از دست دادن رئیس‌جمهور خود را در میانه راه و آن هم در پی یک سقوط تجربه کند و حالا ایران برای سومین بار در تاریخ خود با بحران نبود رئیس‌دستگاه اجرا به‌طور ناگهانی روبه‌رو شد؛ یک‌بار پس از عدم کفایت ابوالحسن بنی‌صدر و یک‌بار هم پس از انفجار دفتر نخست‌وزیری و شهادت محمدعلی رجایی و محمدجواد باهنر، کشور در شرایط ویژه قرار گرفت؛ درباره اولی که کار به محمدعلی رجایی نخست‌وزیر وقت که رئیس‌دولت هم بود، سپرده شد تا انتخاب رئیس‌جمهور بعدی انجام گیرد و در انفجار دفتر نخست‌وزیری که هم رئیس‌جمهور و هم رئیس‌دولت به شهادت رسیده بودند؛ دولت موقتی به ریاست محمدرضا مهدوی کنی برگزار شد و حالا در پی حادثه‌ای که برای سید ابراهیم رئیسی و همراهانش رخ داد، محمد مخبر سکاندار شد و با همراهی رئیس‌های

سقوط هلیکوپتر آقای رئیسی و شهادت او و برخی همکارانش حادثه دور از تصویری بود. با توجه به نبود اتفاق مشابه از سال ۱۳۶۰ تا امروز، به نظر شما این اتفاق چه تاثیری بر فضای عملکرد دولت و مجموعه نظام خواهد داشت؟

نظری داشته باشد. بیشترین اختلاف بین آقای رئیسی و مجلس به همین دلیل بود، اگر چه مجلس نیز به سمت یکساز سازی رفته است، اما یکساز سازی مجلس دلیلی بر همسوی بودن با رئیس‌جمهور قبلی و رئیس‌جمهور بعدی نخواهد بود. در مجموع تغییرات خیلی عمده‌ای در افراد به وجود نخواهد آمد، چرا که به‌ویژه در سیاست خارجی، سیاست‌ها توسط رهبری تعیین می‌شود و در نتیجه در این بخش تغییرات وسیع و گسترده‌ای به وجود نخواهد آمد. با توجه به اینکه در روزهای گذشته نماینده ایران در عمان با هیئت‌آمریکایی مذاکره کرد، ناچار هستیم در این شرایط انعطاف بیشتری به سیاست خارجی بدهیم چرا که در شرایط مناسب اقتصادی نیستیم، وضعیت منطقه بسیار نااموار است و برای اینکه بتوانیم از این ناامواری منطقه‌ای خارج شویم و از مشکلات معیشتی داخلی رهاشویم و نارضایتی‌هایی را که در پی افزایش فشار اقتصادی به مردم وارد شده، پشت سر بگذاریم، باید انعطاف بیشتری از خود نشان دهیم. ما به این نقطه رسیده‌ایم که جز با حرکت کردن به سمت غرب راه دیگری برای گشایش اقتصادی ما وجود ندارد چرا که روسیه و چین ثابت کردند که نه میل دارند و نه می‌توانند این اقتصاد در حال احتضار ما را احیا کنند. بنابراین ناچار هستیم که نرم‌سازی از خود نشان دهیم به‌ویژه که تمایل آمریکا حل مسئله عمومی خاورمیانه و به‌ویژه آرام کردن ما برای عدم حضور در مسائل خاورمیانه در آستانه انتخابات آمریکا برای آنها بسیار مهم است، به‌ویژه که بر قیمت نفت اثرگذار خواهد بود و با بالا رفتن قیمت نفت، باعث خواهد شد قیمت بنزین در آستانه انتخابات در آمریکا افزایش یابد و این مسئله می‌تواند آرای بایدهن را کاهش دهد. در نتیجه ما در آستانه تغییر مهمی در سیاست خارجی هستیم و تصمیم‌گیران ما باید به این موضوع دقت نظر ویژه داشته باشند و در سیاست خارجی از خود انعطاف‌پذیری نشان دهند.

مانند انتخابات و تأیید صلاحیت‌ها مطرح می‌شود، اموری قابل انتظار است که می‌توان آنها را مورد نقد قرار داد. لیکن برخی از حوادثی که مبتنی بر یک گزاره غیرقابل پیش‌بینی است (مثل همین حادثه سقوط هلی‌کوپتر)، آنجاست که قانون اساسی هر کشور می‌تواند جایگزین هر بحث باشد. ما هم در قانون اساسی چنین پیش‌بینی‌ای را داریم و در اصل ۱۳۱ قانون اساسی مان این موضوع درایت شده است که با ضروری می‌تواند دامنه حرکات سیاسی در کشور را پیش از زمان از پیش تعیین شده، به تلاطم بکشد. لذا من این وقایع پیش‌بینی نشده را تلاطم‌های سیاسی در بستر احزاب و گروه‌های سیاسی می‌دانم اما اگر قانونگذار هوشمندانه در قبال این قضیه حرکتی را پیش‌بینی کرده باشد، می‌شود به‌سادگی از کنار این حوادث گذشت اما اگر التهاب اجتماعی و سیاسی داشته باشیم، ممکن است صدماتی را وارد کرده و مباحثی را همراه خود داشته باشد.

علی بیگدلی: در مجموع در سیاست داخلی ممکن است تغییراتی به وجود بیاید؛ هر چند که تغییر محسوس نخواهد بود. براساس قانون اساسی بعد از ۵۰ روز باید رئیس‌جمهور انتخاب شود اما ممکن است ترکیبات داخلی در هیئت دولت، به هم بخورد. اینکه رئیس‌جمهور بعدی چه کسی باشد، با چه نگرشی اعضای کابینه خود را مرتب کند و یکدستی‌ای که مدنظر مجموعه نظام بوده است، تحقق پیدا خواهد کرد یا خیر، با اینکه آیا یکساز سازی سیاسی در فضای تصمیم‌گیری داخلی مورد شک و تردید قرار می‌گیرد و یا ممکن است نیروهای جدیدتری روی کار بیایند؛ اینها مواردی است که مورد سوال است. مسئله مهم‌تر نیز این است که رئیس‌جمهوری باید روی کار بیاید که با مجلس یک نوع نقطه اتفاق

مهدی شیرزاد
عضو شورای مرکزی حزب اتحاد ملت:
واضح است که کشور در شرایط سختی است و اولویت باید انسجام ملی باشد تا انتخابات در فضای آرام برگزار شود. البته واقعیت این است که بر مبنای احساسات و عواطف نمی‌شود درباره موضوعات کشور نظر داد.

مهدی شیرزاد: بی‌شک این حادثه تلخ و بسیار آسیب‌زننده است که در وضعیت کنونی کشور و شرایط پر مخاطره بین‌المللی قرار داریم. موضوعات مرتبط به سیاست خارجی و همچنین دشواری‌های اقتصادی که کشور با آن مواجه است، امیدواریم با مدیریت که رهبری دارند و تدبیر ایشان و اعضای هیئت دولت، طبق سازوکار قانونی کشور از این مرحله نیز به‌خوبی و سلامت عبور کند. به نظر می‌آید بیش از هر چیز حفظ وحدت و انسجام ملی باید در شرایط فعلی در اولویت نیروها و جریان‌های سیاسی قرار گیرد. البته این حادثه باید از ابعاد مختلف مدیریتی و امنیتی به آن پرداخته شود. خوب است که دستگاه‌های امنیتی هر چه سریع‌تر درباره علل حادثه توضیح شفاف‌تری به مردم بدهند. دور از ذهن نیست که دشمنان برنامه‌هایی چیده باشند. واضح است که کشور در شرایط سختی است و اولویت باید انسجام ملی باشد تا انتخابات در فضای آرام برگزار شود. البته واقعیت این است که بر مبنای احساسات و عواطف نمی‌شود درباره موضوعات کشور نظر داد. افکار عمومی به‌شدت از حادثه تلخی که اتفاق افتاده جریحه‌دار شده و نیروهای سیاسی این موضوع را درک می‌کنند اما باید در روزهای آینده با یک نگاه واقع‌بینانه به مسائل کشور نگاه شود و متناسب با واقعیت‌ها، کم و کاستی‌ها و نقدهایی که وجود داشته، تلاش شود در انتخابات فعالانه ورود کنیم و کمک کنیم تا شرایط بهتری برای جامعه رقم بخورد.

جواد هروی: چیزی که در روند سیاسی جامعه ما بروز پیدا می‌کند، حکایت از فرازونشیب‌های قابل پیش‌بینی و غیر قابل پیش‌بینی دارد. آن چیزی که در مباحث سیاسی و در بحث‌هایی

